

MEDYA VE DİN SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ



İstanbul, 2015

Çok katmanlı bir konu olan medya ve din ilişkisini çeşitli yönleriyle tartışmaya açtığımız Medya ve Din Sempozyumu'nda konunun paydaşları olabildiğince bir araya getirilmeye çalışıldı. Medya ve din ilişkisinde verimliliği arttırmak, yanlış anlaşılmanın önüne geçmek ve tarafları ortak bir zeminde buluşturmak öncelikli amaçlar olarak belirlendi.

Algıların medya üzerinden şekillendiği ve postmodern dünyada dine olan ihtiyacın yükseldiği bir dönemde medya ve din ilişkisini tartışmak kaçınılmaz hale gelmiştir. Geleneksel kitle iletişim araçları ve özellikle yeni medya, istemli ya da istemsiz, etkileşim içinde olduğu her bireyin düşüncelerine, inançlarına, davranışlarına kısacası hayatına nüfuz etmektedir. Günlük konuşmalardan, akademik araştırmalara kadar etkisini hissettiren medyanın, dinle ilişkisi hakkında söylenebilecekler ise iki alanın sınırsızlığına koşut geniş bir tartışma alanını oluşturmaktadır. Özellikle yeni neslin elde ettiği bilgilerin büyük kısmının medya kaynaklı olduğu düşünülürken, sağlıklı din ve medya ilişkisinin sağlanmasının gerekliliği daha net görülmektedir. Medya, dini bilgi için sadece bir tehdit oluşturmaz, aynı zamanda medyanın, dini bilginin yayılması için bir fırsat da sunabileceği aşikardır.

Medya ve din ilişkileri farklı boyutlarıyla İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından düzenlenen Medya ve Din Sempozyumu'nda ele alınmıştır. 2-3 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da düzenlenen sempozyumun sonunda ortaya çıkan tespitler ve önerilerin kamuoyu ile paylaşılması uygun görülmüştür.

1. Medyada yer alan din temsillerinin ve dine ilişkin bilgilerin doğru verilmesinin sağlanabilmesi için konu ile ilgili uzmanların istihdam edilmesi gereklidir. İstihdam sağlanamıyorsa bile kurumsal yapıya sahip dini otoritelerden yararlanma mekanizmaları geliştirilmelidir.
2. Din ve medya ilişkisinin sorunlu seyretmesinde kusur yalnızca medyada aranmamalıdır. Dini oluşumların ve kuruluşların mesajlarını daha doğru bir şekilde aktarabilmesinin yolları aranmalıdır. Medyanın dini olguları doğru algılayabilmesi için dini oluşum ve organizasyonlar iletişim süreçlerini doğru bir şekilde yönetebilmelidir.
3. Akademi, diyanet, medya, yayın ve denetim kuruluşları gibi paydaşların sorunların çözümü konusunda irade ortaya koyması, ortak akıl yürütebilecek yapıların ortaya çıkarılması önem arz etmektedir.
4. Medya din istismarı yapmamalı, propagandist bir dilden uzak durmalı, kullandığı dil ve üslup ile dini ve dini bilgiyi hafifletmemelidir. Özellikle dini yayıncılıkta alternatif oluşturan özel televizyonlar dini içerikli programları bir showa dönüştürmemeli, izlenme oranı önceliğinden ziyade toplumu doğru bilgilendirme çabası içinde olmalıdır. Ancak bu eleştiriler yapılırken izleyicilerin talep ve beklentileri de göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Dini yayın içeriklerinde sadece ön planda olan kişilerin yetkinliğe sahip olmalarının dışında işin mutfağında çalışanların da konu hakkında uzmanlaşmış bireylerden oluşması sağlanmalıdır. Böylelikle yanlış bilgilendirmenin önüne azami düzeyde geçilebileceği unutulmamalıdır.
6. Medyanın, dinin temsili konusunda daha hassas davranması ve bunun bir centilmenlik anlaşması ya da deklarasyon ile kamuoyuna duyurulması sağlanmalıdır.
7. Medyada temsil edilen dinin gündelik yaşamdakinden farklı ve abartılarak sunulmasının önüne geçilmelidir.
8. Din temalı yayıncılık ve dini içerikli yayınlarda iyi örnekler arttırılmalı ve teşvik edilmelidir.
9. Medyada yer alan her türlü içerikte nefret ve ötekileştirme söyleminden uzak durulmalıdır. Dini inançlara saygı gösterilmeli, hiç kimse inancından dolayı ötekileştirilmeye, hedef gösterilmeye, aşağılanmaya maruz bırakılmamalıdır. Yapılan yayın ve programlarda tek bir din eksen alınmamalı, toplumu oluşturan tüm yurttaşların dini inançları temel değer olarak alınmalıdır.

10. Medya, din konularında karşıt görüşleri bir araya getirerek tarafları düzeysiz biçimde tartıştırmaktan vazgeçmelidir. Zira bu tartışmalar sorununun çözümünden ziyade sorunu derinleştirmektedir.
11. İslamın şiddet ile temsil edilmesi filmlerde, dizilerde, programlarda dinin doğru sunumu ile aşılabacaktır.
12. Dijital iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklar arasında yer alan internet siteleri, mobil uygulamalar gibi unsurların gerçek dini bilgiyi sunup sunmadığının özdenetime ya da özdüzenlemeye tabi tutulması ve magazinleştirilen bilginin önüne geçilmesi gerekmektedir.
13. Geleneksel medyanın yanı sıra dijital alanda da doğru dini temsillerin oluşturulması sağlanmalı, özellikle çocukları etkileyen oyunlar başta olmak üzere dijital ortamdaki dinsel referansların doğru yansıtılması sağlanmalıdır. Dijital içeriklerde dini kimliklerin birbirlerine karşı ötekileştirici yaklaşımlardan uzak durmaya özen gösterilmelidir.
14. Dini eğitim amacıyla hazırlanan yayın ve yayımların içerikleri kesinlikle konunun uzmanları tarafından oluşturulmalıdır.
15. Medya ve din konusundaki akademik çalışmalar arttırılmalı ve desteklenmelidir.
16. Medya okuryazarlığı ya da medyada temsil gibi derslerde dinin medyada temsili de tartışılan konular arasında yer almalıdır.
17. İletişim fakültelerinde medya ve dine ilişkin seçmeli dersler konulabileceği gibi aynı öneri ilahiyat fakülteleri için de geçerlidir. Bu sayede her iki alanının birbirini tanımalarına imkan sağlanmalıdır.
18. Medya ve din konusunda yapılacak olan akademik çalışmalar toplumun ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak şekillendirilmeli ve tematik toplantılar düzenlenmelidir.
19. Dini yayın ve programların toplumu ne ölçüde etkilediği araştırma konularında öncelikli olmalıdır. Zira konu ile ilgili detaylı olarak yapılmış etki araştırmaları bulunmamaktadır. Etkilerin ölçülmesi çözüm yollarının doğru belirlenmesini de sağlayacaktır.
20. Medya ve din konusunda akademi çatısı altında araştırma merkezlerinin yanı sıra çeşitli akademik yayınların oluşturulması varolan durumun tespiti ve çözüm önerileri için önemli destek sunacaktır.